

УДК 37.017.7:375.27

Лопушинський Іван Петрович

завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України

Ковнір Олена Іванівна

викладач англійської мови
Херсонського морехідного училища рибної промисловості,
доцент кафедри іноземних мов
Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом),
кандидат педагогічних наук, доцент

**СИСТЕМА ВИЩОЇ ОСВІТИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА:
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОРІЄНТИР ДЛЯ УКРАЇНИ**

***Анотація.** У статті висвітлено базові освітні стандарти польської системи освіти. Досліджено стандарти вищої освіти, що ґрунтуються на основних вимогах Болонського процесу, та здійснено їх аналіз на прикладі Республіки Польща (РП). Розглянуто відповідність вищої освіти Польщі головним принципам Європейського Союзу. Проаналізовано недоліки і переваги державних та приватних закладів вищої освіти. Висвітлюється значення і зміст процесу модернізації вищої освіти Польщі, проаналізовано методи проведення реформ та їх цілі, зокрема, висвітлено проблеми, що наявні в системі фінансування вищої освіти Польщі. Зазначається, що реформування вищої освіти України за польським зразком істотно підвищить конкурентоспроможність національної системи вищої освіти. Доведено, що Болонський процес, спрямований на створення спільної зони європейської вищої освіти, дозволить повною мірою скористатися перевагами культурної різноманітності, неухильно підвищувати якість вищої освіти, полегшити мобільність студентів і забезпечити молодь повсюдно визнаними кваліфікаціями.*

***Ключові слова:** Європейська зона вищої освіти, європейський простір вищої освіти, європейські стандарти, Болонська декларація, система вищої освіти Республіки Польща.*

Lopushynskiy I.P., Kovnir O.I. The system of higher education in the Republic of Poland: a European benchmark for Ukraine

***Annotation.** The article describes the basic educational standards of the Polish education system. The higher education standards based on the basic requirements of the Bologna process are investigated and analyzed on the example of the Republic of Poland. The relevance of the higher education of Poland to the main principles of the European Union is considered. The disadvantages and advantages of public and private institutions of higher education are analyzed. The importance and content of the process of modernization of higher education in Poland are analyzed, methods of carrying out reforms and their goals are analyzed, in particular, the problems, which are in the system of financing of higher education of Poland, are highlighted. It is noted that reforming the higher education of Ukraine according to the Polish model will significantly increase the competitiveness of the national system of higher education. It is proved that the Bologna process aimed at creating a common European higher education area will fully benefit from the benefits of*

cultural diversity, steadily improve the quality of higher education, facilitate student mobility, and provide young people with universally recognized qualifications.

Key words: *European Higher Education Area, European Higher Education Space, European Standards, Bologna Declaration, Higher Education System of the Republic of Poland.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Як відомо, система вищої освіти в Республіці Польща перебуває в європейській зоні вищої освіти. Разом з 29 іншими країнами, РП підписала Болонську декларацію, метою якої є створення європейського простору вищої освіти. Система вищої освіти в Польщі за останні десять років пішла набагато вперед і продовжує активно розвиватися і понині. При цьому збільшується не лише кількість закладів вищої освіти, але і якісь викладання в них. Система вищої освіти в Польщі представлена державними та недержавними закладами вищої освіти. Недержавні навчальні заклади існують з 1989 року. Станом на 2018/2019 навчальний рік сектор вищої освіти в Польщі мав 470 вишів, з яких 338 – це приватні ЗВО, а 132 – державні. За даними на кінець 2018 року у них навчалось 1,764 млн студентів, з яких 1,245 млн – у державних ЗВО, а 518 тис. (29%) у приватних. 2018 року видатки на вищу освіту в зведеному бюджеті країни склали близько 1% від ВВП [6]. Державні і недержавні ЗВО мають однакові стандарти організації навчального процесу та викладання. Форма власності навчального закладу не впливає на якість, престижність диплома. Навчальні заклади РП за своєю спеціалізацією поділяються на технічні, бізнесові, суспільно-економічні, медичні, спортивні та інші. Статус закладів вищої освіти мають технікуми, коледжі, інститути (вищі школи), консерваторії, академії, університети.

У цьому контексті є корисним дослідження системи вищої освіти на прикладі Польщі як сусідньої держави, що вже нагромадила певний позитивний досвід у цьому напрямку. Оскільки польська система вищої освіти дуже близька до української, з огляду на це, вивчення методів, принципів формування та функціонування вищої освіти Польщі з метою дальшого

запровадження у вітчизняну освітянську практику є актуальним для нашої держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом до проблем розвитку вищої освіти в Республіці Польща зверталися О. Вахріна (вивчала систему вищої освіти Польщі в європейському просторі) [2], М. Карпуленко (досліджувала модернізацію системи управління вищою освітою в Польщі в контексті інтеграції до європейського освітнього простору) [4], Ф. Андрушкевич (розглядав інновації в польській та українській освіті як наслідок підписання європейських освітніх декларацій) [1], С. Гончаров (описав маркетингову систему вищої освіти в Польщі) [3], В. Шульга, І. Сікорська (дослідили особливості ієрархії цінностей польських та українських студентів) [9], І. Суріна (описала професійну підготовку вчителів у контексті реформи вищої освіти Польщі) [7] та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас у цих та інших дослідженнях незначною мірою розкриваються тенденції використання польського досвіду організації системи вищої освіти після ухвалення в Україні законів «Про вищу освіту» (2014) та «Про освіту» (2017).

Формування цілей статті. Саме тому метою нашої статті й стало висвітлення основних тенденцій системи вищої освіти в Республіці Польща, що перебуває в Європейській зоні вищої освіти, з метою впровадження їх в Україні в процесі реформування національної системи вищої освіти на основі нових законів «Про вищу освіту» та «Про освіту».

Виклад основного матеріалу. Нині 47 європейських країн, уключаючи Україну, підписали Болонську декларацію, що наголошує на потребі європейської співпраці в забезпеченні якості вищої освіти, підвищенні якості підготовки фахівців, зміцненні довіри між суб'єктами освіти, мобільності, сумісності систем кваліфікацій, посиленні конкурентоспроможності європейської системи освіти та вищої освіти у світовому вимірі в цілому.

Відомо, що Болонський процес або Болонська реформа (Bologna process) – це міжурядова європейська реформа, що має на меті створення європейського простору вищої освіти (EHEA). Фундаментальними засадами цього простору є взаємовизнання освітніх ступенів і кваліфікацій, прозорість (зрозумілість дипломів і ступенів через створення спільної триступеневої структури освіти) і європейська співпраця у сфері гарантії якості освіти [2].

В умовах євроінтеграції основним завданням для сучасної України стала модернізація вищої освіти. За цих умов вивчення й усвідомлення світових тенденцій у сфері вищої освіти має важливе теоретичне і практичне значення, що становить основу для прогнозування і розвитку національної вищої освіти в контексті наближення до європейських стандартів. При виробленні стратегії розвитку вищої освіти в Україні особливо пізнавальним є досвід у цьому напрямку діяльності Республіки Польща, що вже зробила свій європейський вибір [4].

Польща, як й інші європейські країни, займається впровадженням болонських норм і стандартів в освіті, науці й техніці. Актуальні реформи в системі вищої освіти в Республіці Польща скеровані на останні розробки Болонського процесу. За останні 10 років система освіти в Польщі розвивається найбільш динамічно порівняно з іншими країнами Європи. Кількість закладів вищої освіти збільшилася вчетверо, у той час, як кількість студентів зросла в п'ять разів. Щороку близько півмільйона молодих людей починають здобувати освіту в університетах і коледжах РП [6].

Болонська система. Визнання дипломів. Польща приєдналася до Болонського процесу 1999 року, запроваджуючи двоступеневу систему освіти – бакалавр, магістр. Польща, як й інші європейські країни, займається впровадженням болонських норм і стандартів в освіті, науці і техніці. Нині вища освіта Польщі має багато переваг. Дипломи польських навчальних закладів визнаються в усіх країнах Європи і в більшості країн світу, при цьому

не потрібне додаткове їх підтвердження. Сама ж система освіти в Польщі функціонує відповідно до норм загальноєвропейської схеми (ECTS). Також освіта в Польщі відповідає Міжнародним нормам класифікації освіти (ISCED).

На відміну від українських дипломів, що, як правило, визнаються лише в Україні та країнах пострадянського простору, дипломи польських закладів вищої освіти дають більші можливості на працевлаштування і у власній країні, так і за кордоном. Після закінчення закладу вищої освіти студент отримує європейський диплом, що визнається та дає можливість працевлаштування за спеціальністю в країнах Європейського Союзу, Україні та інших пострадянських країнах. У деяких випадках додаток до диплома видається англійською мовою.

Приєднавшись до Болонського процесу, польські університети пропонують високий рівень навчання і є складником Європейської частини освіти. Усі провідні університети пропонують програми англійською мовою, включаючи медицину, технічні, гуманітарні науки, бізнес і фінанси.

Ступені, що надаються випускникам університетів і коледжів.
У закладах вищої освіти Республіки Польща існує триступінчата система, що включає ступені бакалавра (Licencjat, Inzynier), магістра (Magister) та доктора наук (Doktor). Ця система є обов'язковою вже понад десять років, починаючи з 2007/2008 навчального року.

Дипломи польських навчальних закладів визнаються та дають можливість працювати за спеціальністю в Європейському Союзі, Україні та в більшості країн світу. Дипломи не потребують спеціального визнання та нострифікації.

Згідно з постановою «Про Вищу освіту» від 2005 року програми всіх напрямків навчання, крім правознавства, фармацевтики, психології, медицини, ветеринарної медицини, стоматології, мають два етапи.

Ступінь бакалавра в Республіці Польща (BA, licencjat) надається після закінчення 3-3,5 років навчання в університетах і коледжах; бакалавра (BSc,

inżynier)– надається після закінчення 3,5-4 років навчання в університетах і коледжах на напрямках технічних, економічних чи сільськогосподарських; магістра (MA, MSc, magister) чи ідентичний ступінь: магістр мистецтв, магістр інженерної справи, магістр архітектури, лікар, зубний хірург, ветеринар – після 5-6 років навчання в університеті. Ступінь MSc можна отримати також після 2-2,5 років додаткового навчання на магістра, яке можуть здійснювати випускники коледжу чи університету, що мають ступінь бакалавра (див. табл.1).

Доктор наук (PhD, doktor) – надається тим, хто здав іспит на ступінь доктора наук і успішно захистив дисертацію. Для того щоб розпочати навчання на отримання докторського ступеня, потрібно мати ступінь магістра або ідентичний ступінь [6].

Для вступу до польського ЗВО слід мати оригінал атестата про повну загальну середню освіту для вступу на програму бакалавра або диплом бакалавра для вступу до магістратури. Атестат чи диплом бакалавра, виданий українським закладом загальної середньої освіти чи закладом вищої освіти, визнається автоматично на підставі підписаної міжнародної угоди і не потребує нострифікації [8].

Таблиця 1

Освітні ступені в галузі вищої освіти Польщі

Ступінь	Термін навчання	Опис
Бакалавр (Licencjat, BA)	3-3,5 року	Ступінь бакалавра дає можливість отримати базові професійні навички фахівця у своїй галузі. Після отримання ступеня бакалавра можна шукати роботу на підприємствах країни або продовжувати навчання далі. Ступінь бакалавра є повною вищою освітою.
Бакалавр (Inżynier, BSc)	3,5-4 роки	Ступінь присвоюється після навчання в технічному виші з економічного, технічного або сільськогосподарського напрямку. Цей ступінь

		також є повною вищою освітою.
Магістр (Magister, MA, MSc) на базі диплома бакалавра	1,5-2 роки	Ступінь присвоюється після навчання у виші на базі диплома бакалавра. Навчання магістра (або еквівалентний ступінь, що залежить від галузі навчання, наприклад, магістр-інженер) зосереджено в основному на отриманні теоретичних знань і розвитку творчих здібностей студента. Після отримання ступеня магістра відкритий шлях до отримання докторського ступеня
Магістр (Magister) на базі атестата	4,5-6 років	Цей ступінь присвоюється після навчання на базі атестата про повну загальну середню освіту. Доступний тільки для низки спеціальностей (медицина, юриспруденція, фармакологія, психологія тощо), де потрібний час не тільки для отримання базових навичок, а й для глибокого освоєння спеціальності

Усі документи повинні бути перекладені польською мовою. Якщо переклад було зроблено не в Польщі, його слід нотаріально завірити чи засвідчити переклад в Консульстві Республіки Польща. Крім того, треба мати медичну довідку, що підтверджує здатність навчатися за вибраною спеціальністю за кордоном.

Деякі ЗВО Польщі можуть вимагати апостиль на атестаті (дипломі бакалавра) – це спеціальний штамп, що проставляється на офіційних документах країн – учасниць Гаазької конвенції і не вимагає дальшого засвідчення [5]. Цей штамп проставляється Міністерством освіти і науки України і засвідчує справжність документа про освіту.

Гарантія якості. Польський державний акредитаційний комітет (Państwowa Komisja Akredytacyjna) працює в РП, починаючи з 2002 року. Ця державна установа здійснює перевірку та контроль якості стандартів освіти в закладах вищої освіти Польщі. Крім того, його завданням є поліпшення якості освітніх стандартів та надання їм державних гарантій. Державний акредитаційний комітет (ДАК) розвиває тісне співробітництво з

акредитаційними комітетами в інших країнах. Польська система забезпечення якості освіти відповідає стандартам і вимогам ENQA.

Визнання дипломів. На підставі Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про академічне взаємовизнання документів про освіту та рівноцінність ступенів, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 року №769[8], атестат про повну загальну середню освіту чи диплом бакалавра, виданий українською навчальним закладом, визнається автоматично і не потребує нострифікації.

Мовою викладання у закладах вищої освіти РП є польська мова. Крім того, у Польщі можна навчатися й англійською мовою. Вартість навчання англійською мовою здебільшого є вищою. Для того щоб навчатися в польському ЗВО, на момент вступу потрібно знати польську мову, принаймні, на початковому рівні. Польська мова не є складною для вивчення і є ближчою до української (на відміну від російської мови). Після російської – це найлегша у вивченні та розумінні мова для українців. На рівень А1 польську мову можна вивчити за 50 лекцій, відвідуючи курси та самостійно читаючи літературу. Перебуваючи в мовному середовищі, студенти-іноземці швидко адаптуються і вдосконалюють рівень володіння польською мовою. Більшість українських студентів, що вже навчаються в Польщі, їдучи на навчання, володіли польською мовою на початковому або середньому рівні. Водночас уже під час навчання в деяких навчальних закладах іноземні студенти можуть відвідувати заняття з польської мови.

Навчання англійською мовою. У Польщі, як уже зазначалося, можна навчатися й англійською мовою (значно меншою є пропозиція щодо навчання французькою чи німецькою мовами). При вступі до ЗВО абітурієнт повинен показати документ, що підтверджує знання англійської мови (міжнародний тест) або написати тест з англійської мови в самому навчальному закладі. Увесь процес навчання відбувається англійською мовою: лекції, практичні заняття,

іспити, написання та захист дипломних робіт. Багато й польських студентів обирають форму навчання саме на основі англійської мови.

Навчальний рік. У Польщі, так само як і в інших європейських країнах, початок навчального року має 2 терміни: 1 жовтня (прийом документів та зарахування студентів на навчання триває до 30 вересня); 1 березня (прийом документів та зарахування студентів на навчання триває до 26 лютого). Таким чином, абітурієнти мають дві можливості для того, щоб розпочати навчання у закладі вищої освіти – восени або навесні.

Навчальний рік триває в ЗВО Польщі 10 місяців та складається з двох семестрів: зимовий (жовтень – лютий) та літній (березень – липень). Зимовий семестр включає зимову екзаменаційну сесію, а літній – літню. Заклади вищої освіти Польщі використовують ECTS (Європейська кредитна система). Цю систему впроваджено з метою полегшення процедури порівняння рівня освіти студентів відповідно до навчальних напрямків. Навчання проводяться у формі лекцій, семінарів, лабораторних робіт і дискусій. Відповідно до ECTS повна кількість кредитів надається за кожний предмет, незалежно від оцінок, отриманих на іспиті [6].

Форма навчання: стаціонарна, вечірня, заочна, екстерна. Найбільш поширеними є стаціонарна та заочна форми навчання. Студенти, стаціонарної форми навчання, як правило, відвідують заняття 4-5 днів в тиждень. Один день, здебільшого – п'ятниця, дається студентам для індивідуального навчання. Студенти заочної форми навчання відвідують заняття 2 рази на місяць (п'ятниця, субота, неділя). Вечірня форма навчання: понеділок – п'ятниця з 16.00. На екстерну форму навчання студент може перевестися, якщо для цього є поважні причини (причину переведення потрібно підтвердити відповідними документами).

Система оцінювання рівня знань студентів. Для того, щоб успішно закінчити семестр, студентові слід отримати прохідні бали на всіх іспитах.

Найпоширеніша система оцінювання у вишах Польщі: відмінно (5); добре з плюсом (4,5); добре (4); задовільно з плюсом (3,5); задовільно (3); незадовільно (2).

Програми обмінів. Практики. Польські заклади вищої освіти, як й інших європейських країн, беруть активну участь у програмах міжнародного обміну студентами SOCRATES / Erasmus. Додаток до диплома, що видається після закінчення навчання, полегшує визнання освіти за кордоном. Це означає, що студенти польського ЗВО можуть їхати до навчальних закладів інших країн на стажування, практику та навчання. Вищі навчальні заклади Польщі великої уваги надають тому, щоб студенти під час навчання здобували практичні знання та проходили практику. Студенти проходять обов'язкову практику під час навчання та в період літніх канікул. У межах практики студенти виїжджають до багатьох європейських країн.

Для українських студентів в Польщі Європа є відкритою, адже іноземні студенти отримують карту тимчасового проживання, що дає їм можливість безвізового в'їзду до країн Шенгенського простору.

Організація навчального процесу. Освіта в Польщі здійснюється відповідно до засад Болонської системи. Як уже зазначалося, навчання в ЗВО Польщі здійснюється у формі лекцій, семінарів, практичних та лабораторних занять. Лекції є активною формою занять, оскільки студенти не лише слухають матеріал, що подає викладач, але й доповнюють його, задають запитання, висловлюють свою думку і за таку активність отримують бали.

На семінарах, практичних заняттях відбувається оцінювання знань студента. Екзаменаційна сесія, як уже було сказано, проходить двічі на рік. Зарахування сесії означає переведення студента на наступний семестр. Якщо студент з поважних причин не зміг скласти іспит (або склав на двійку), то він має право перескласти його під час наступної сесії. Студент має право на два перескладання іспиту. Якщо студент не матиме зарахованої сесії, то постає

питання про його відрахування із ЗВО. Відрахований студент за певних умов має право поновитися на навчання.

Оплата за навчання. У державних закладах вищої освіти, як уже зазначалося вище, навчання для громадян Польщі є безоплатним, а для іноземців – платним (безоплатно навчаються лише учасники програм обміну або ті студенти, хто вступав до ЗВО на тих самих засадах, що й польські громадяни, зокрема ті, що мають картку поляка). Водночас у недержавних навчальних закладах на платній основі навчаються і громадяни Польщі, й іноземці. Проте за певних умов існує можливість безоплатного навчання або отримання знижки. Так, у державних і приватних ЗВО є можливість звернутися письмово із заявою до ректора, у якій можна просити про знижку суми оплати за навчання чи про можливість звільнення від оплати за навчання взагалі. Деякі польські ЗВО мають безплатні місця для громадян з країн, що не є членами Європейського Союзу.

Мінімальна оплата за навчання для іноземців в державному ЗВО становить 2 000 євро на рік. Мінімальна оплата за навчання для іноземців в недержавному ЗВО становить 7 000 грн в рік. Хоча навчання в Польщі для іноземців є платним, проте оплата за навчання не є вищою, ніж у закладах вищої освіти України, а подекуди навіть і нижчою. Так, у престижному ЗВО, наприклад у Варшаві, навчання на таких факультетах, як право, економіка, журналістика, управління, міжнародні відносини коштує 8000-12000 грн на рік. У кожному навчальному закладі при вступі абітурієнт сплачує вступний внесок в розмірі від 450 до 3000 грн (у більшості ЗВО це 700-800 грн). За рахунок вступних внесків навчальні заклади покривають витрати, пов'язанні з видачею студентіві студентського квитка, залікової книжки тощо.

Водночас у системі вищої освіти Польщі немає такого ганебного поняття, як «неофіційна плата» за зарахування заліку чи екзамену під час сесії.

Крім того, ЗВО Польщі не підвищують ціну за навчання (на відміну від української практики, дозволеній Законом «Про вищу освіту»). У договорі, який підписується між навчальним закладом та студентом, зазначається розмір оплати (наприклад на 3 роки, рівень бакалавр), і навчальний заклад упродовж цих 3 років не підвищуватиме оплату за навчання.

У польських вишах також існує гнучка система оплати за навчання. Студент може сплачувати кошти одноразово за 1 рік навчання (у цьому разі він має знижку в оплаті), або частинами: щомісяця, щокварталу, щосеместра.

Відмінності між польською і українською системою освіти. Існує низка відмінностей між польською і українською системою освіти, незважаючи на те, що ми є сусідніми країнами.

Серед основних відмінностей можна назвати такі:

у кожного польського студента є свій аккаунт в електронній системі USOS. До нього внесено всі дані про студента: від розкладу занять до оцінок за сесії;

студент сам може вибрати собі дисципліни для вивчення: обов'язкові предмети або предмети на вибір;

навчальний рік починається не у вересні, а з 1 жовтня (про що йшлося вище), що дозволяє польським студентам більше відпочивати, подорожувати або працювати під час канікул, щоб заробити на навчання на наступний навчальний рік;

є відмінність і в складанні сесій: усі дисципліни в польських вишах розподіляються на семінари та лекції. Студенти відпрацьовують семінари до сесії, а лекції слухають під час сесії, іспити ж проходять у письмовій формі;

невеликі канікули в польських університетах є як під час Різдва, так і на Великдень. У цей час студенти можуть поїхати до рідних і провести свято в колі сім'ї;

наукову роботу польські студенти розпочинають писати з 1 курсу: на початку навчання студент може вибрати собі керівника, який буде курирувати роботу, допомагати з вибором літератури. Наукова робота захищається наприкінці навчання;

у Польщі цінується час і праця як викладачів, так і студентів: на початку занять кожен з викладачів дає студентам свої контакти для зворотного зв'язку і оголошує, скільки пар потрібно відвідати обов'язково, а скільки можна пропустити [6].

Висновки з даного дослідження. Приєднання України до Болонського процесу – це планомірний інтеграційний процес вищої школи до європейського і світового освітнього та наукового простору. Сучасні процеси глобалізації, що зумовлюють кропітку роботу з адаптації основних тенденцій Болонського процесу, викликають і досі суперечки серед працівників освіти та молоді. Для виконання цих зобов'язань досить розумно та доречно було б вивчити та перейняти досвід європейських країн, які вже раніше стали на цей шлях. Саме такою країною є Республіка Польща. Маючи довгу історію розвитку вищої освіти, Польща має добру репутацію в Європі та світі. Усе більше іноземних абітурієнтів звертають на неї увагу. Зваженість та прагматизм в імплементації основних положень Болонського процесу свідчать про те, що Польща йде правильним шляхом, і Україна могла б дещо в неї запозичити. Виходячи з аналізу наукових джерел, можна стверджувати, що складнощі, які Польща мала на шляху інтеграції до європейського освітнього та наукового простору, цією європейською країною майже подолано. Обмін досвідом допоміг би Україні безболісно і швидко наблизитися до рівня країн-членів Європейського Союзу.

Перспективи подальших розвідок. Дальші дослідження порушеної нами в статті проблеми можуть стосуватися вивчення системи вищої освіти ще в одній країні Європейського Союзу, наприклад Чехії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрушкевич Ф. Інновації в польській та українській освіті як наслідок підписання європейських освітніх декларацій (порівняльний аналіз) / Ф. Андрушкевич // Дир. шк., ліцею, гімназії. - 2011. - № 2. - С. 32-40.
2. Вахріна О. В. Система вищої освіти Польщі в європейському просторі [Електронний ресурс] / О. В. Вахріна // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2014. - № 5. – С. 3-10.
3. Гончаров С. Маркетингова система вищої освіти в Польщі / С. Гончаров, Г. Сапсай, Й. Зайонц // Нова пед. думка. - 2012. - № 1. - С. 176-179.
4. Карпуленко М. О. Модернізація системи управління вищою освітою в Польщі в контексті інтеграції до Європейського освітнього простору [Електронний ресурс] / М. О. Карпуленко // Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Сер.: Педагогіка. – 2009. – Т.112. Вип. 99. – С. 43-47.
5. Ковнір О. І. Апостиль: словникова стаття // Освіта дорослих: енциклопедичний словник / за ред. В. Г. Кременя, Ю. В. Ковбасюка; [упоряд.: Н. Г. Протасова, Ю.О. Молчанова, Т. В. Куренна; ред. рада: В. Г. Кремень, Ю. В. Ковбасюк, Н. Г. Протасова та ін.]; Нац. акад. пед. наук України, Нац. акад. держ. упр. при Президентові України [та ін.]. – К.: Основа, 2014. – С.30.
6. Система вищої освіти в Польщі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvitapol.com.ua/?q=node/34>
7. Суріна І. А. Професійна підготовка вчителів у контексті реформи вищої освіти Польщі / І. А. Суріна // Пед. науки : зб. наук. пр. - 2014. - Вип. 65. - С. 260-265.
8. Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про академічне взаємовизнання документів про освіту та рівноцінність ступенів: затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 31 травня 2006 року № 769 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/769-2006-%D0%BF>
9. Шульга В. Особливості ієрархії цінностей польських та українських студентів / В. Шульга, І. Сікорська // Вища освіта України. - 2014. - № 2. - С. 94-101.

Statement of the problem. The higher education system in the Republic of Poland (RP) is located in the European Higher Education Area. Together with 29 other countries, Poland signed the Bologna Declaration, which aims to create a European space for higher education. The system of higher education in the Republic of Poland over the last ten years has gone a lot further and continues to grow actively to present. In this context, it is useful to study these issues on the example of Poland as a neighboring state, which has already accumulated some positive experience in reforming the system of higher education. It should be noted that the Polish system of higher education is very close to Ukrainian. In view of this, the study of the methods,

principles of the formation and functioning of higher education in Poland is currently extremely relevant.

Urgency. Nowadays, 47 European countries, including Ukraine, have signed the Bologna Declaration, which emphasizes the need for European cooperation in ensuring the quality of higher education, improving the quality of training of specialists, strengthening trust between education actors, mobility, compatibility of systems of qualifications, strengthening the competitiveness of the European system of education and higher education, education in the global dimension as a whole. Poland, like other European countries, is engaged in the implementation of the Bologna norms and standards in education, science and technology. Current reforms in the higher education system of the Republic of Poland are aimed at recent developments in the Bologna Process. Over the past 10 years, the education system in Poland is developing most dynamically compared with other European countries. In this regard, the study of the Polish experience in the development of higher education is relevant to Ukraine.

The purpose of the article. The purpose of our article was to highlight the main trends of the higher education system in the Republic of Poland, which is in the European Higher Education Area.

Our task was to study. In view of the objective of our study, the following tasks were to be solved: 1) to highlight the basic educational standards of the Polish education system; 2) to study the standards of higher education, based on the basic requirements of the Bologna Process; 3) carry out their analysis on the example of Poland; 4) to prove that the Bologna process aimed at creating a common European higher education area will allow to take full advantages from the benefits of cultural diversity, steadily improve the quality of higher education, facilitate student mobility and provide young people with universally recognized qualifications.

Summary. The article describes the basic educational standards of the Polish education system. The higher education standards based on the basic requirements of

the Bologna process are investigated and analyzed on the example of Poland. It is noted that reforming the higher education of Ukraine according to the Polish model will significantly increase the competitiveness of the national system of higher education. It is proved that the Bologna process aimed at creating a common European higher education area will allow to take full advantages from the benefits of cultural and linguistic diversity, steadily improve the quality of higher education, facilitate student mobility and provide young people with universally recognized qualifications.

Conclusion and outcomes. Accession of Ukraine to the Bologna Process is a planned integration process of higher education to the European and world educational and scientific space. Contemporary processes of globalization, which predetermine hard work to adapt the main trends of the Bologna process, are still controversial among educators and youth. In order to fulfill these obligations, it would be wise and appropriate to study and adopt the experience of European countries that have already started this way. This is exactly the Republic of Poland. Having a long history of higher education, Poland has a good reputation in Europe and in the world. More and more foreign entrants are paying attention to it. Balance and pragmatism in the implementation of the basic provisions of the Bologna process show that Poland is on the right way and Ukraine could borrow from it somewhat. Based on the analysis of scientific sources, it can be argued that the difficulties that Poland had on the way to integration into the European educational and scientific space, this European country has almost overcome. The exchange of experience would help Ukraine to get closer to the level of European Union member states with swiftness and without pain.